

РОЛЬ ТВОРЧОСТІ К.М. ЛОМИКІНА У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТУРНО- ХУДОЖНІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Спорнік М.В., гр. ОМ-503м(п).

Науковий керівник - д.п.н. проф.Єрмакова С.С.

Анотація. У статті досліджено особливості формування естетичної культури студентів архітектурно-художніх спеціальностей на прикладі творчості К.М.Ломикіна; визначено та проаналізовано підходи щодо розвитку естетичної культури через призму творчості К.М.Ломикіна; оцінюється роль його творів у формуванні якісно нової художньої еліти.

Ключові слова: культура, естетична культура, формування естетичної культури студентів архітектурно-художніх спеціальностей, нова художня еліта.

Постановка проблеми: суспільство без культури, без життєствердного мистецтва подібно до самотнього корабля, кинутого в шторм у великому океані. Це означає, що люди, відмовляючись від високої естетичної культури, позбавляють себе надії на мирний, гармонійний розвиток. Людині зверху дана здатність думкою міняти простір навколо себе. Від того куди спрямована наша думка і залежить наскільки світ навколо кожного з нас буде у безпеці. Не лише безпека усім потрібна, потрібний постійний рух вперед, вгору до висот естетичної еволюції. Ось і виходить, що одну з головних ролей в розвитку людства грає сфера культури, а у професійному розвитку майбутніх фахівців - естетична культура.

Мета статті: обґрунтувати творчість К.М.Ломикіна на засадах формування естетичної культури студентів архітектурно-художніх спеціальностей; оцінити роль творів митця у формуванні якісно нової художньої еліти.

Задачі дослідження: проаналізувати творчість К.М.Ломикіна, визначити підходи щодо розвитку естетичної культури студентів архітектурно-художніх спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. З перших днів народження людини мистецтво наповнює її життя та впливає на неї. За останнє сторіччя мистецтво зазнало серйозні і глобальні зміни. Твір мистецтва - це провідник чистішої ідеї. Нажаль, ідея творчості стала замінюватися ідеєю руйнування. Під виглядом нововведення і будь-якої вишуканості суспільству був впроваджений дуже небезпечний

ланцюжок антиестетичних і антилюдяних ідей. Не будемо глибоко вдаватися в історію. Досить буде хоча б згадати відоме полотно К.С.Малевича «Чорний супрематичний квадрат». Автор відкрито позиціонував свій твір як фінал, протест, який нове суспільство ставить як вирок мистецтву гармонії і ідей світла. Не дарма ця картина на першій виставці робіт К.С.Малевича експонувалася в червоному кутку, тобто там, де зазвичай розташована ікона. Приблизно, таким чином і відбувається підміна понять. І цей приклад ще не самий жорсткий і аморальний. Образотворче мистецтво за останні 100 років зазнало на собі безліч шокуючих випадів від епатуючих публіку «художників». Нажаль, і сьогодні людей досить просто заманити будь-якої антиестетичною інсталяцією. Це показує рівень культури людства. Якби ми були більш освічені, тоді і не стали б направляти свою увагу на незначне. Це, звичайно, свобода творчості та свобода слова і заборонити ми начебто не можемо. Але зате ми можемо більше і глибше знати, розуміти в якому світі ми живемо. При бажанні можемо навіть здогадатися, що вся ця антикультура активно підтримується тими, хто зацікавлений у нашому низькому рівні розвитку. Сьогодні для нас відкритий доступ до світової мережі Інтернет. Звичайно, багато руйнівної інформації, але є і, навпаки, вихід на велику кількість корисних знань, на спілкування з однодумцями і можливість миттєво передавати інформацію на будь-які відстані.

Так, аналізуючи твори К.М.Ломикіна, творчість якого несе у собі такі життєво значні та цілісно зорієнтовані ідеї переконуємось, що культура формує особистість і тим самим у значній мірі регулює поведінку членів суспільства.

Взявши до уваги різновиди трактовок феномена культури[1] – отримали можливість, на засадах дослідження творчості К.М.Ломикіна, виділити три основні *підходи щодо розвитку естетичної культури студентів архітектурно-художніх спеціальностей*, а саме: аксіологічний, діяльнісний, особистісний.

Так *аксіологічний* розуміється нами як сукупність духовних цінностей створених людством. Автор у своїх працях намагається передати найважливішу потребу людини – портрету у сенсі життя. Його твори містять багатогранну композицію ідей, цінностей, образів поведінки, які відіграють важливу роль у формуванні майбутні фахівців уцілому так і окремої індивідуальності зокрема. Вивчаючи твори К.М.Ломикіна під час професійної підготовки майбутні фахівці проєктують «естетичну модель портрет майбутнього».

Костянтину Матвійовичу пощастило з самого початку свого творчого становлення знайти свою тему в мистецтві. Мова йде не про сюжетний мотив або життєвий момент, покладених в основу твору. Мається на увазі художня тема в широкому сенсі, тема, в якій художник знаходить самого себе, своє творче кредо, яка пронизує всі його задуми і несе в собі єдиний естетичний початок, глибоко осмислений зміст. Еволюція творчості К. М. Ломикіна чітко простежується в творах середини 60-х років. Художник стрімко долає традиційні в 50-х роках в образотворчому мистецтві правила, які зумовлювали обов'язкову єдність місця, часу і дії, дріб'язкову правдоподібність зображуваного світу. Його мистецтво розвивається в бік більшої узагальненості, поетичної образності.

У картині «Херсонські кавуни» (1967) сюжетний розвиток теми зводиться до мінімуму (Рис.1). Композиція будує простір в глибину і вгору від переднього плану, що представляє собою своєрідний натюрморт прекрасно написаних кавунів, до фігур освітлених сонцем усміхнених дівчат і далі, де майже силуетно рішені вантажівки на полотні неба.

Таким чином, всі елементи композиції максимально наближені до глядача. Ступені образного та емоційного узагальнення відповідає вільна, широка живописна манера і передача ефектів освітлення.

Діяльнісний підхід, передає майже у творах К.М.Ломикіна, виражається у специфічному способі діяльності – способі реалізації

творчих сил і здібностей людини у конкретній діяльності, що виражається з точки зору суспільної значимості. Соціальна складова, що передається нам через твори митця визначається саме соціально спрямованою активністю людини, орієнтуючи його на перетворення середовища і пов'язаний з цим саморозвиток індивіда. Як шлях до естетичної культури майбутніх фахівців звернемо увагу на діяльнісний підхід у творах К.М.Ломикіна, що сприяє виробництву нових естетичних норм з докладанням людиною відповідних зусиль, смислотворчості.

Особливість *особистісного підходу* виражається у тому, що естетична культура передаваема творчістю К.М.Ломикіна представляється як деяка властивість його особистості, що проявляється у здібності до творчої реалізації думок, почуттів митця. Численні пейзажі К. М. Ломикіна, написані в Седневі та Одесі («В ранковому тумані», «Замело», «Останній сніг», «Етюд з жінкою», «За столом»), виявляють складні, часто перехідні стани природи. Попри всю різноманітність мотивів, композиційних і пластичних рішень найважливішим засобом художника для передачі настрою природи вважається освітлення - будь то яскраві сонячні відблиски, рефлексуючі в зелені дерев, або дають блакитні тіні на снігу, передвечірнє або нічне освітлення, гранично узагальнюючі форму і колір предметів. Паралельно К. М. Ломикін створює ряд міських пейзажів-картин: «Місто будується», «Алея», «Ступені епох». Архітектура трактована в них монументально, гранично лаконічно - декількома широко написаними декоративними площинами. Широка серія робіт про балет. Тема балету для Ломикіна не просто формальний привід для передачі досконалих форм пластики і краси людини або експерименту, що дозволяє вирішити композиційні завдання, домагаючись ясності і чіткості структури картини, досліджувати співвідношення форми і простору. Художника, насамперед, цікавить людина і він прагне відтворити - творчу атмосферу повсякденної напруженої праці своїх героїнь, праці, яка зазвичай прихована від театрального глядача. Колористичний лад характерних робіт серії - «Розминка», «Після вистави» гранично стриманий і побудований на найтонших градаціях тону. У ряді робіт серії художник вдається до майже графічного рішення. У трактуванні пластичної форми і простору значну роль відіграє освітлення.

Деякі науковці культуру у такому аспекті аналізують як «міру розвитку особистості» (Ф. М. Мухаметзянова [2]), тобто створенні нових культурних норм, коли художник засвоїв не лише поле професійних естетичних норм, але й зробив цю традицію фоном для

творчості, по відношенню до якого «вибудував свою особистість». У такому розумінні на перший план виступає сутність естетичної культури як процесу творчої самореалізації сутнісних естетичних сенсів і здібностей людини.

Розглядаючи твори художника на засадах аксіологічного, особистісного і діяльнісного підходів. Ми виділяємо поняття – «естетично-культурний рівень». Це інтегральний показник розвитку естетичних смислів досягнутих художником у його творчості.

Природа особистості органічно вбудована в сучасну життєдіяльність. В умовах сьогодення сучасна молодь прагне до заспокоєння, до гармонії. Бажання бачити навколо себе світлі образи, які б мотивували на продуктивне і здорове в усіх відношеннях життя. Для того, щоб життя людей в будь-якій країні проходило в спокої та безпеці людині необхідний позитивний погляд на довколишній простір. Адже всім нам необхідно мирне небо над головою. Для цього потрібен порядок, перш за все, в головах, у наших думках. Думки не агресивні і войовничі, а навпаки - наповнені гармонійними ідеями, світлими образами. Значить, образотворче мистецтво повинно нести собою такі ідеї і формувати в нас концепцію гармонійного розвитку і прагнення до духовної краси. Саме тому поняття «естетично-культурний рівень» відображає ступінь приналежності до цінностей суспільства. Естетично-культурний рівень особистості характеризує у самому загальному вигляді ступінь володіння нею накопченими джерелами підвищення естетично-культурного рівня є освіта, виховання, самовдосконалення.

Результати дослідження. У 2017 році на базі кафедри філософії, політології, психології і права за програмою педагогічної лабораторії в рамках «Школи духовного розвитку С. Єрмакової було започатковано стартап «Життя як проект розвитку». Подія нового освітнього формату об'єднала й заангажоване дослідження. Деякі одержані експериментальним шляхом результати дослідження містить і дана публікація. Так, було засвідчено продуктивність процесу формування естетичної культури студентів архітектурно-художніх спеціальностей як важливого чинника формування якісно нової художньої еліти.

Програма оцінювання ролі творів К.М. Ломикіна на майбутніх фахівців у процесі їхньої професійної підготовки виконала ряд заходів: елективну лекцію «Творчість К.М.Ломикіна» та коучинг-виставку творів митця.

Під час елективної лекції студенти мали можливість ознайомитись з життям та творчістю К.М. Ломикіна та дійти висновку, що К.М.Ломикін – художник величезного темпераменту й сили духу, що володіє даром

колористу, почуттям форми, точного рисунку, написання жанрової картини, портрету, пейзажу, натюрморту. Реалізм, глибока ідейність, щире патріотичне служіння своїй Батьківщині і народу ріднять його творчість з мистецтвом художників-передвижників.

У процесі коучинг-виставки творів митця було відчутно, що вони щедро осяюють нас тою радістю впізнавання, яку Аристотель вважав однією з істотних ознак мистецтва: зорова переконливість вигляду розкривається у світі людей, їхніх облич, простору, матеріальності форм – стає джерелом величезної естетичної насолоди для нас. Художник розгортає перед глядачем ланцюг подій, які трапляються у реальному життєвому середовищі.

Девіз творчості К.М.Ломикіна – слова Аристотеля: «Призначення мистецтва – олюднювати людські почуття!» Й для всіх його картин – будь то пейзаж, портрет, натюрморт або станковий живопис – це художник, що проповідує радість.

Свої реалістичні принципи він засновує на прагненні до адекватного зображення реального світу, до чуттєво-безпосереднього сприйняття дійсності у всій її цілісності та різноманітні багатства форм та кольорів, просторової глибини руху світла і тіней.

Мистецтво К.М.Ломикіна формує людську особистість, збільшує та розвиває в ній духовний, творчий, емоційний та інтелектуальний потенціали. Іншими словами, завдяки істинному мистецтву формується, розвивається і вдосконалюється особистість людини з великої букви. Формується нова елітарна спільнота.

Висновки. Естетично-культурний рівень являє собою ступінь застосування науково-технічних, цивілізаційних досягнень наукових відкриттів у системі професійної діяльності. У процесі навчання паралельно з засвоєнням культурної спадщини відчувається набуття власного досвіду індивіда. Духовна складова процесу професійної підготовки, відтворена у психічних станах особистості є важливим компонентом освіченості фахівця, його ціннісним наповненням. Отож, творчість одеського митця К.М. Ломикіна відображає важливі життєдайні та надихаючі ідеї, несе у собі приклад життєвого позитивізму та естетичного наповнення.

Література

1. Роль культуры в формировании личности / под. ред. Балесова. – Минск: Наука и техника, 1980 . – 192с.
2. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. –СПб. : Питер, 2001. – 282с.